



> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Aan de Directeur-Generaal Volksgezondheid  
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport  
Drs. M. Sonnema  
Postbus 20350  
2500 EJ Den Haag

NCTV  
Dhr. P.J. Aalbersberg EMPM  
Postbus 16950  
2500 BZ Den Haag

Datum 13 september 2021  
Betreft Gedragsreflecties opgeleverd 10 september 2021

A. van Leeuwenhoeklaan 9  
3721 MA Bilthoven  
Postbus 1  
3720 BA Bilthoven  
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11  
info@rivm.nl

**Ons kenmerk**  
040-2021 G&M-CG/ML/eu

**Behandeld door**  
Corona Gedragsunit

**Kopie aan**

**Bijlage(n)**  
bijlage 1: gedragsreflecties 10  
september 2021

Geachte mevrouw Sonnema en heer Aalbersberg,

Op 8 september jl. heeft u de RIVM Corona Gedragsunit gevraagd om gedragsreflecties op het mogelijk loslaten van de 1,5m en een brede inzet van het Coronatoegangsbewijzen (CTB). Op 10 september hebben wij u deze opgeleverd.

De gedragsreflecties zijn zoals gebruikelijk gebaseerd op resultaten uit het gedragsonderzoek van het RIVM en de GGD'en en de consultatie van [gedragswetenschappelijke experts](#). Daarnaast heeft het RIVM samen met de TU Delft aanvullend onderzoek gedaan naar perspectieven van burgers en ondernemers op coronabeleid voor dit najaar (publicatie resultaten op 20 september aanstaande).

De focus van onze gedragsreflecties ligt op het voorkomen dat het aantal ziekenhuisopnames onnodig gaat stijgen, waarbij oog is voor de impact van maatregelen op naleving, draagvlak, welbevinden, rechtvaardigheid en vertrouwen in beleid. Hierbij zijn wij uitgegaan van de huidige epidemiologische situatie en dat de 1,5 meter een belangrijke effectieve maatregel is.

***Uitvraag NCTV d.d. 8 september 2021:*** Verzoek om gedragsreflecties op het loslaten van de 1,5 en een brede inzet van het CTB. Daarbij is specifiek aandacht gevraagd voor: A) Het introduceren van een brede inzet voor coronatoegangsbewijzen voor (nacht)horeca, evenementen, professionele sportwedstrijden en kunst en cultuurvertoning en B) Continuering van het huidige maatregelenpakket met het loslaten van 1,5 meter en als mogelijke opties om te laten vervallen: verplichting om te placceren, mondkapjesplicht, bezoekersnormen en deel algemene voorwaarden voor openstelling voor locaties en evenementen, thuiswerkadvis en binnenlands reisadvies.

## Kernboodschap

Draagvlak en naleving maatregelen en beleid hangt in belangrijke mate af van...:

1. de **dreiging van het virus**, waarbij men met name naar ernstige ziekte (**ziekenhuis en IC opnames**) en **overlijdens** kijkt
2. **de effectiviteit** van maatregelen voor op/afschalen, om deze dreiging het hoofd te bieden
3. of de maatregelen/het pakket **haalbaar en duidelijk zijn, en de lasten eerlijk verdeeld**
4. of er **stap-voor-stap wordt versoepeld**, met enige traagheid, om jo-jo effecten te voorkomen
5. of er voldoende oog is voor de **negatieve effecten van maatregelen**, met name langdurige

### Dit toepassend op de 1.5m regel:

1. Het huidige risiconiveau staat op 'zorgelijk' (**15 IC/60ZKH opnames per dag**). Een aanzienlijk deel van de bevolking is nog niet volledig gevaccineerd. Het MBO/HBO/WO onderwijs is recent gestart zonder 1,5m en we gaan richting het najaar.
2. De 1.5m wordt gezien als een effectieve maatregel om virus te onderdrukken (8 vd 10 mensen)
3. De 1.5m is een generieke maatregel die bijna overal geldt. Afstand houden is wel lastiger op plekken ivm drukte en treft bepaalde organisaties (horeca, evenementen) onevenredig.
4. De effecten / risico's van onderwijs open zonder 1.5m, eventueel seizoenseffect, etc zijn nog niet duidelijk.
5. Een groot deel van de bevolking (65%) vindt open houden van het onderwijs en de horeca zeer belangrijk.
6. Het draagvlak voor mondkapjes in het OV is nog behoorlijk hoog (8 vd 10). Het OV zal in toenemende mate drukker worden bij versoepelingen, terwijl 1,5m afstand houden voor mensen die daar behoefte aan hebben dan moeilijker wordt.

**Conclusie:** Vanuit gedragsperspectief is er momenteel geen acute aanleiding om de 1,5m los te laten. Versoepelingen die mogelijk weer teruggedraaid moet worden, zijn belangrijk om te voorkomen met oog op vertrouwen in het coronabeleid. Bij sectoren die zwaar getroffen zijn door de 1.5m maatregel, maar zonder die maatregel een hoog-risico setting worden, is een toegangspas een acceptabele optie. Indien epidemiologisch verantwoord, kan thuiswerken stapsgewijs versoepeld worden, en mondkapjes in het OV wellicht later.

Datum

13 september 2021

Ons kenmerk

040-2021 G&M-CG/ML/eu

### Aandachtspunten voor communicatie

- **Leg helder de achterliggende overwegingen** achter besluitvorming uit
  - Benoem en toon begrip voor de groep(en) in de samenleving die liever een ander besluit had gezien .
  - Benadruk belang van bescherming kwetsbaren tot vaccinatiegraad voldoende hoog is (bijvoorbeeld mensen die om medische redenen niet gevaccineerd kunnen worden of waarbij het vaccin niet tot verhoogde bescherming leidt).
  
- **Communiceer inclusief**
  - Respecteer en erken de legitimiteit van verschillende meningen/percepties in de maatschappelijke discussie rondom het maatregelenpakket. Licht toe dat en hoe deze zijn meegenomen in de afweging die is gemaakt.
  - Benadruk dat iedereen hoort erbij, voorkom dat mensen/groepen zich geïsoleerd en uitgesloten voelen. Benoem aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbaren.
  
- **Proactieve communicatie** over de mogelijkheid dat er in de toekomst meer / andere maatregelen nodig zijn, draagt bij aan het gevoel van legitimiteit van de maatregelen op het moment dat ze daadwerkelijk ingevoerd worden.

**Datum**

13 september 2021

**Ons kenmerk**

040-2021 G&M-CG/ML/eu

Tot nadere toelichting bereid,  
Met vriendelijke groet,

Dr. Mariken Leurs  
Hoofd Corona Gedragsunit  
Centrumhoofd Gezondheid en Maatschappij